

ZAMONAVIY TA'LIMDA SUN'IY INTELEKTNING O'RNI.

Qodirova Dilnoza Yusupovna

Qayumova Dilnora G'anijonovna

Farg'ona Shahar 1-sonli politexnikum ta'lim ustasi va o'qituvchisi

Annotatsiya : Ushbu maqolada sun'iy intellekt texnologiyasining zamonaviy ta'lim tizimidagi roli, imkoniyatlari va afzalliklari keng yoritilgan. Maqolada sun'iy intellektning ta'lim jarayoniga ta'siri, shaxsiylashtirilgan o'qitish, virtual yordamchilar, avtomatlashtirilgan baholash tizimlari va til o'rganish vositalari orqali qanday samarali foydalanilayotgani ko'rib chiqilgan. Shuningdek, ushbu texnologiyaning ta'limdagi dolzarb muammolari, xavotirlari va istiqbollari haqida ham so'z yuritiladi. Maqola sun'iy intellektni zamonaviy o'quv jarayonida qo'llash orqali ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirilgan yondashuvni joriy etish imkonini taqdim etishini asoslaydi.

Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, Ta'lim, Shaxsiylashtirilgan o'qitish, Virtual yordamchilar, Aqlli texnologiyalar

So'nggi yillarda sun'iy intellekt (SI) turli sohalarda, jumladan ta'lim tizimida ham eng inqilobiy texnologiyalardan biriga aylandi. Shaxsiylashtirilgan o'quv dasturlari, virtual repetitorlar va avtomatlashtirilgan baholash tizimlari tufayli sun'iy intellekt o'quvchilarning o'rganish uslubini hamda o'qituvchilarning dars berish jarayonini tubdan o'zgartirmoqda.

Sun'iy intellekt nima?

Sun'iy intellekt — bu mashinalarning inson aql-idrokini taqlid qilishi, ya'ni o'rganish, tahlil qilish va muammoni hal qilish kabi jarayonlarni bajara olishini anglatadi. Ta'lim sohasida esa bu texnologiya o'quvchilarning ehtiyojlariga moslashtirilgan tizimlarni yaratishda keng qo'llanilmoqda.

Ta'limda sun'iy intellektning qo'llanilishi

1. **Shaxsiylashtirilgan o'qitish**

Sun'iy intellekt asosidagi platformalar o'quvchilarning o'rganish odatlarini tahlil qiladi va ularga moslashtirilgan topshiriqlar, tavsiyalar taqdim etadi. Bu esa har bir o'quvchining o'z sur'atida rivojlanishini ta'minlaydi.

2. **Virtual repetitorlar va chatbotlar**

Sun'iy intellekt asosidagi virtual yordamchilar 24 soat davomida o'quvchilarning savollariga javob beradi, mavzularni tushuntiradi, uy vazifalariga yo'l-yo'riq ko'rsatadi. Bu esa o'qituvchilarning yukini kamaytiradi.

3. **Avtomatlashtirilgan baholash tizimlari**

Sun'iy intellekt testlar, insho va boshqa topshiriqlarni avtomatik baholay oladi. Bu esa o'qituvchilarga o'quv jarayoniga ko'proq e'tibor qaratish imkonini beradi.

4. **Til o'rganish vositalari**

Duolingo, Google Translate kabi sun'iy intellektga asoslangan ilovalar til o'rganishni interaktiv va moslashtirilgan holga keltiradi.

5. **Aqlli o'quv materiallarini yaratish**

SI yordamida darslar uchun qisqacha mazmunlar, testlar, fleshkartalar, videolar kabi materiallar yaratilib, o'quvchilar uchun qulay va qiziqarli o'quv muhiti tashkil etiladi.

Sun'iy intellektning afzalliklari

Nogironligi bo'lgan o'quvchilar uchun ta'limga kirish imkoniyatini oshiradi

Real vaqtda o'quvchilar faoliyatini kuzatish

O'qituvchilar yukini kamaytirish

Moslashuvchan va keng ko'lamli ta'lim imkoniyatlari

Muammolar va xavotirlar

Sun'iy intellekt foydali bo'lishiga qaramay, shaxsiy ma'lumotlarning xavfsizligi, etik muammolar va inson nazoratining zarurligi kabi masalalarni ham keltirib chiqaradi. Sun'iy intellekt o'qituvchilar o'rnini emas, balki ularni qo'llab-quvvatlovchi vosita bo'lishi kerak.

AI ta'limda qanday ishlaydi?

Sun'iy intellekt foydalanuvchi ma'lumotlari, o'quv jarayonidagi xatti-harakatlar va natijalarga asoslanib shaxsiy yondashuvlar yaratadi. Bu esa har bir o'quvchi uchun alohida o'quv rejasini tuzishga imkon beradi.

AI o'qituvchilarning o'rnini bosadimi?

Mutaxassislar fikriga ko'ra, sun'iy intellekt o'qituvchilarning o'rnini to'liq bosa olmaydi, biroq ularni qo'llab-quvvatlovchi va vaqtni tejovchi vosita sifatida xizmat qiladi.

Etik masalalar

Shaxsiy ma'lumotlar xavfsizligi, algoritmlardagi noxolislik, texnologiyadan noto'g'ri foydalanish ehtimoli – bular sun'iy intellektga doir asosiy xavotirlar sirasiga kiradi.

O'zbekiston misolida

O'zbekistonda ham bir qator maktablarda raqamli platformalar va sun'iy intellekt elementlarini joriy qilish bo'yicha tajribalar olib borilmoqda (masalan, Ziyonet, MyClass, elektron kundaliklar va boshqalar).

Xulosa

Sun'iy intellekt ta'lim sohasini yanada shaxsiylashtirilgan, samarali va ochiq qilishga xizmat qilmoqda. Ammo uni to'g'ri va adolatli qo'llash uchun o'qituvchilar, mutaxassislar va siyosatchilar birgalikda harakat qilishlari lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar (References)

1. Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). **Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning**. Center for Curriculum Redesign.
2. Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). **Intelligence Unleashed: An Argument for AI in Education**. Pearson Education.
3. UNESCO (2021). **AI and Education: Guidance for Policymakers**. unesco.org
4. Baker, R. S., & Smith, L. (2019). **Educ-AI-tion Rebooted? Exploring the future of artificial intelligence in schools and colleges**. NESTA Report.
5. OECD (2021). **AI and the Future of Skills, Volume 1**. Organisation for Economic Co-operation and Development.